

זשכנו תדרש

שו"ת חזרה

הלכות מליחה

סימן ע"ו.

והלכות פסח

סימן תמ"ב סעיפים א' ה'

חוברת ד' לחודש שבט

הצהי"ת

השאלות נכתבו ע"י המפצל "דרשו", והוספתי עליהם התשובות

הוספתי שאלות על המראי מקומות של "דרשו"

[שאלות שהוספתי נכתבו במרובעות]

כל מי שיש לו הצרות והארות מתבקש להודיעני לתוצאת הרביע

ניתן להשיג חוברת שו"ת על הלכות
שבת, עירובין, פסח, נדה, בשר בחלב, תערובות, מליחה, מקוואות רבית.
שמיטה

כמו כן ניתן להשיג את החוברת
אספרה שמך לאחי
על
סיפור יציאת מצרים
מגילת אסתר
מתן תורה
נס חנוכה

ניתן להשיג את החוברות אצל

ישראל יצחק משי להב
מודיעין צילית
0573141925

לקבלת הז'יננות החודשיים באימייל ניתן להירשם wa052052@gmail.com

תרומות להדפסה יתקבלו בהכרה

סימן ע"ו

סעיף א'

א. (1) האם צריך מליחה או הדחה לצלי, ומה הטעם? (2) מה ביאר הרא"ש בדיון זה - אם נצלה יפה או לא נצלה יפה, מה טעם שאין צריך מליחה? (3) באר ג' תירוצים שנאמרו בדברי הרא"ש דכשלא נצלה יפה מותר גם הדם שנשאר בתוכו?

ת. (1) להמחבר א"צ מליחה, וגם א"צ הדחה מחמת דם בעין שעליו, לפי שהכל האש שואבו, ומשרק שריק (ש"ד א' וב'), ולהרמ"א בס"ב המנהג להדיחו תחילה ולמלחו קצת. נרש"י והרמב"ם ס"ל דלצלי בעי קצת מליחה, ומהר"ם הצריך מליחה אם רוצה לבשלו אח"כ, שמא לא יצלה כל צרכו.

ולענין הדחה - הרמב"ן סובר דבעי הדחה קמיינתא לפי שהדם שעל פניו אינו הולך ע"י האש, אלא אדרבה הוא נקרב ונתייבש ונשאר על הבשר, ומהר"א פי' משום דנוהגין למלחו קצת כרש"י לכך בעינן הדחה מפני הדם בעין שעליו שלא יבלענו המלח. אבל התוס' והרא"ש ס"ל שא"צ מליחה ולא הדחה. וכן דעת המחבר (ב"י ודרכ"מ א' ב').

(2) הרא"ש מבאר דאם נצלה יפה לא נשאר בו דם, ואם לא נצלה יפה - מה שיוצא לחוץ האש שואבו ומישרק שריק, ומה שנשאר בו הוי דם האברים שלא פירש (ש"ד ב').

(3) א. הדרישה מפרש דמה שהאש שולט בו להזיזו ממקומו יוצא לגמרי ונופל לאש, אבל אם פירש בתוכו ממקום למקום כמו דם שנצרר בחתיכה מחיים אסור. ב. הש"ד (ב') ס"ל דלהרא"ש אף מה שפירש בתוכו ממקום למקום, לא נחשב פירש כיון שאינו מחיים כמו בשובר מפרקת. (ענין ש"ד סק"ג ובדגומ' שם דאנן קייל שהוא אסור). ג. בנה"כ מפרש בנו של הש"ד דהרא"ש קאי על מה שיוצא לחוץ דלא חשיב פירש כי האש שואבו (והוא כדעת הדרישה).

ב. אם נטף דם אחר - אפי' צונן - על הצלי; (1) האם אמרינן שהאש שואבו, ומה הטעם? (2) וכמה אוסר?

ת. (1) לא אמרינן כן, דאין האש שואב אלא דם הנפלט, וגם לא שריק אלא בנפלט ונוטף עם הציר (ב"י). (2) אפי' צונן אוסר כדי נטילה דתתאה גבר, א"נ כיון שהוא על האש כחם לתוך חם דמי (ש"ד ד'). ואף מה שנטף לפני הצליה וצלאו בלא הדחה טריפה, דלא אמרינן

כבולעו כך פולטו או אגב דפליט דם ידיה וכו' גבי דם בעין (ש"ד ג'). ומה שאוסר כדי נטילה זהו לדעת המחבר, אבל לדידן אוסר עד ס' דאין בקיאים בין כחוש לשמן, ולהרש"ל אפי' בכחוש ס"ל דחום דצלי אוסר כולו כמו בישול, (ט"ז א' ועיין ביש"ש).

סעיף ב'

ג. (1) האם מותר למלוח לצלי ולאכלו אח"כ בלא הדחה בין המליחה לצליה, ומה הטעם? (2) אלו שיטות הביא הרמ"א אם צריך הדחה או מליחה קודם הצליה? (3) ומה המנהג לעשות - להרמ"א?

ת. (1) נחלקו בזה - הרב המגיד (פ"ו ¹מאכ"א הי"ב) ס"ל שאפילו שהה במלחו ובלע המלח מן הדם הכל יוצא ע"י האור. והרשב"א ס"ל דדוקא כשצלאו מיד שמלחו דהאש שואב הדם ומונע המלח מלבלעו, אבל אם שהה במלחו המלח בולע הדם ונאסר, ולכן ידיחנו קודם צליה. וכתב המחבר בסתמא כהרה"מ, והביא בשם יש מי שאומר כדעת הרשב"א, (אך בס"י ס"ט סעיף כ' כתב כהרשב"א). ובדיעבד מהני הדחה אחר צליה, וכ"כ הרמ"א. (2) א. הרמב"ן ס"ל דבעי הדחה אפילו אם לא מלחו, לפי שהדם שעל פניו אינו הולך ע"י האש, אלא אדרבה הוא נקרב ונתייבש ונשאר על הבשר. ב. רש"י ס"ל דבעי קצת מליחה תחילה. (3) המנהג להדיחו תחילה וגם למלחו קצת כאשר נתחב בשפוד וצולחו מיד קודם שיתמלא המלח דם.

ד. (1) מה פסק הרמ"א אם לא הדיחו ולא מלחו כלל, או מלחו בלא הדחה תחילה ונצלה כך, כששהה במליחתו בלא הדחה או כשלא שהה? (2) ומה פסק בתו"ח? (3) ואיך יש לפסוק?

ת. (1) לא הדיחו ולא מלחו מותר, ואם מלחו בלא הדחה - אם לא שהה במליחתו מותר, ופי' הש"ד (ט') משום דלא נבלע בחוץ ולא נבלע הרבה, ויוצא ע"י צליה, ורע"א פי' דכיון שנשאר בו דם אמרינן אידי דיפלוט וכו'. אבל אם שהה שיעור מליחתו קודם שצלאו אסור. (2) דאפילו לא שהה אסור כ"כ הט"ז (ה') בשמו, אבל בנה"כ מפרש דברי התו"ח שאע"פ שדעתו לאסור מ"מ ביטל דעתו מפני דעת האו"ה, ולפי"ז

צרכו ומה הטעם? (2) מה דין השפוד שצלו בו בשר בלא מליחה, ומה הטעם?

ת. 1) א. המחבר מתיר כדעת הרא"ש דנורא משאב שאיב. ב. ²הרמ"א ס"ל דלכתחילה יזהר כדעת הסמ"ג שאוסר מפני הדם שבו שנבלע בסכין. ג. המהרש"ל הצריך הגעלה, [אך בדיעבד בקינוח סגי, ודוקא המחמיר לעצמו תע"ב, אבל לאחרים לא יאסור אפילו בלא קינוח (ש"ך סי' ס"ט ס"ק פ"ז)]. 2) א. המחבר מתיר כהרא"ש דנורא משאב שאיב, וכ"ד הר"ן משום דבכ"פ, ואין להחמיר, דדם שבשלו אינו עובר עליו. ב. הרמ"א אוסר לכתחילה. ג. בדעת המהרש"ל נחלקו, הש"ך (כ"ג) פ"י דעתו כהרמ"א דבדיעבד מותר (עיין פמ"ג דביש"ש מפורש כהט"ז). והט"ז (י) כתב בשמו דאף בדיעבד אסור, דבשפוד שאין לו פליטה מגופו לא אמרינן כבולעו כך פולטו. ופסק הט"ז דבאין הפס"מ יש לחוש לדבריו, ודוקא באיסור דם, אך אם צלו בו בשר איסור אפילו בהפ"מ אסור דמסרך סריך.

ח. האם מותר להשהות הצלי על השפוד, לכתחילה ובדיעבד; 1) אחר שהוסר מהאש לאחר שנפסק כבר מלזוב דם? 2) בעודו עדיין על האש לאחר שפסק כבר מלזוב דם? 3) אחר שהוסר מהאש בעוד שהבשר זב דם?

ת. 1) אופן זה הוי תרתי לריעותא, ובכל זאת להמחבר מותר כדעת הרא"ש, משום דנורא מישאב שאיב, וכ"ד הר"ן דהשפוד מותר, דבשפוד נמי אמרינן כבולעו כך פולטו. ולהרמ"א לכתחילה יזהר כדעת הראב"ד, שמא יחזור הבשר ויבלע ממנו, דהשפוד עצמו אסור. ולדעת הרש"ל עיין לעיל שנחלקו הש"ך והט"ז. 2) באופן זה הוא רק חדא לריעותא, וגם להרמ"א מותר, דנורא מישאב שאיב, אי"נ דכבולעו כך פולטו, (נדלא כהלבוש שאסר אחר שפסק מלזוב מטעם דלא שייך אידי דטריד, כשאין לו מה לפלוט). 3) מותר, דכ"ז שפולט אינו בולע ומה שבולע פולט, ובט"ז (ט') דנחלקו הרא"ש והראב"ד אם השפוד עצמו אסור דנחלקו אם אמרינן בשפוד כבולעו כך פולטו.

ואם הסיר הבשר מהאש לפני חצי צלייתו הב"ח אסר השפוד והסכין והצלי אפילו לדעת הרא"ש, והט"ז חולק ומתיר, והטעם דכל זמן שחום האש על הבשר אז מפליט הבשר דם שבתוכו לחוץ, וכשנתקרר החום ההוא אין מפליט כלל והוי דם האברים שלא פירש, ומותר.

אין סתירה בין זה למש"כ כאן הרמ"א. 3) הט"ז כתב דיש לפסוק כמש"כ בתור"ח לאיסור. אבל להש"ך אם לא שהה במליחתו מותר, וכ"כ לעיל בסימן ס"ט ס"ק י"ג, והביא שם דעת הרש"ל והב"ח לאסור, [וכתב בשם הב"ח דאם שהה במליחתו אסור אפילו בהפס"מ ונחלק עליו].

ה. 1) כמה צריך לצלותו אם רוצה לאכלו צלי או אם רוצה לבשלו אח"כ, ומה הטעם? 2) בשר צלי, האם צריך הדחה אחר צלייתו, לכתחילה ובדיעבד? 3) ואם נצלה בלא מליחה, האם צריך להדיחו אח"כ ג' פעמים או פעם אחת?

ת. 1) הש"ך (י"ג) ר"ל דכשרוצה לאכלו צלי, אף שנצלה מעט שרי, אך מסיק ע"פ האו"ה (דפירש ממקום למקום אסור) ולכן בכל אופן יצלנו כדי שיהא ראוי לאכילה דהיינו כחצי צלייתו, והטעם דאז יצא כבר כל דמו. אבל המהרש"ל אוסר (ש"ך י"ד) וס"ל שאינו יוצא מידי דמו עד שיצלה כל צרכו שיהא ראוי לאכילה לרוב בנ"א (עיין ט"ז ס"ט סקנ"ד). [בסוף הסי' הובא דעת הב"ח דאף שאחר חצי צלייתו נשאר קצת דם מותר לבשלו משום שנתבטל במיעוטו, ותמיהו עליו הט"ז (י"א) והש"ך (כ"ה)]. 2) הלבוש ס"ל שא"צ, והש"ך (ט') חולק דלכתחילה צריך הדחה משום דם הדבוק בו וכמש"כ הרמ"א. אבל בדיעבד מותר אפילו בשלו. 3) בתור"ח בשם האגודה כתב ג"פ וכ"כ באו"ה, אבל המהרש"ל כתב פעם אחת, ותמיה הש"ך (ט"ז) איך מלאו לבו לחלוק על הגדולים הקדמונים בסברה בעלמא בלי ראיה ברורה בפרט להקל.

סעיף ג'

ו. 1) אם לא נקב הורידים בשעת שחיטה, האם מותר לאכלו צלי? 2) ומה הדין אם רוצה לאכול ממנו בשר חי? 3) ואם נקר הבשר מחוטי דם?

ת. 1) אסור לאכלו אפילו צלי עד שיחתוך אבר אבר ויצלה (שור"ע), דכיון שלא ניקב הורידין בשעה שהדם חם, נבלע הדם בכל החוטין שבשדרה, ולכן אם ניקר הבשר מכל החוטין מותר. 2) אסור עד שיחתוך וימלח דהדם שבורידים כנוס הוא (ש"ך י"ז). 3) אוכל אפילו בלא מליחה חי או צלי ואפי' כולו כאחד, ויש שהחמירו דלא מהני ניקור ולכן לא יאכלנו כולו כאחד אפילו בצלי, אלא לאחר חתיכת הורידין (שור"ע). (ורוב שני הסמנים. ט"ס, מחצה"ש).

סעיף ד'

ז. 1) האם מותר לחתוך בסכין צלי שאצל האש שלא נמלח כל זמן שלא נצלה כל

2. לצייל פס"י ס"כ 6' דלפני לחתוך פשר שנתאחז ולא הודח, הוי א'פסא דלחמאסר לכתחילה אסור, ולפירמ"א מותר אפילו תוך שיצור מליחה.

סעיף ה'

ט. (1) **צלי שלא נמלח וחתכו על גבי ככר, ויש בככר מראה אודם, האם מותר לאכלו? (2) ומה הדין אם המוהל עב?**

ת. (1) אם נצלה עכ"פ חצי צלייתו מותר (שר"ע, רמ"א ס"ב ש"ד כ"ה) [ולחר"ן שליש בישול]. (2) המהרש"ל אסר וכתב דהוא ספיקא דאורייתא, אבל הש"ך (כ"ד) הביא הרבה פוסקים שמתירים, וכתב דכיון שבשלו הוי דרבנן.

סעיף ו'

י. (1) **כשצולין בשר שלא נמלח, מתי ובאיזה אופנים מותר להניח תחתיו כלי לקבל השמנונית הנוטף ממנו, כשהוא ראוי לאכילה או לא, על ידי גרגרי מלח - מעט או הרבה? (2) ומה הדין בבשר ששהה ג' ימים בלא מליחה, האם מותר לקבל השומן ממנו, לכתחילה ובדיעבד?**

ת. (1) כשהוא ראוי לאכילה, כבר זב כל דמו, ומותר ליתן כלי תחתיו כ"פ בשו"ע, אבל הב"ח ס"ל דגם בזה יתן בכלי גללי מילחא. וכשעדיין אינו ראוי לאכילה, אסור. אמרו בגמ' דיניח בכלי ב' או ג' גרגרי מלח, ועי"ז השומן שמלמעלה מותר, והכלי אסור. אבל הרבה מלח אסור שפוסק עי"ז כח הדם ונעשה כמים ומתערב עם השומן. וכתב רש"י שאין אנו בקיאים בזה שלא להרבות ולמעט ולכן אין ליתן כלי תחת הצלי עד שימלחנו וישהה כשיעור מליחה אבל הרשב"א סובר דבדיעבד אפילו הרבה מלח מותר דאין כאן איסור דאורייתא כיון שנתבשל הדם, ובלבד שנתבשל קצת עד שתעלה תמרתו פירוש שניצוצות הניתזות ממנו על הגחלים מעלות עשן שזה סימן שאין בו דם עוד שאין דרך הדם להעלות עשן. (2) לכתחילה אסור אפילו אחר חצי צלייתו ובדיעבד מותר, שהרי אפילו בבישול מותר בדיעבד (פ"ת ב').

סימן תמ"ב סעיף א' - ה'

סעיף א'

א. דבר שאינו חמץ גמור אלא תערובת חמץ, כגון כותח הבבלי וכדו'; (1) מה הדין לרבי אליעזר, האם יש בהן כרת או לאו, והאם מותר להשהותן בפסח? (2) ומה הדין לרבנן, האם יש בהן כרת או לאו, והאם מותר להשהותן בפסח?

ת. כשאוכלו ע"י טיבול, לכו"ע אין בו כרת, דאינו אוכל כזית בכא"פ. ואם אוכלו בעיניה, לרבנן בטלה דעתו אצל כ"א, ולר"א מיחייב מלקות מדרשה דכל מחמצת. (1) לר"א יש בהן לאו באכילה, ואסור להשהותן [להטור איסורו מדרבנן ולהרמב"ם יש לאו דאורייתא]. (2) לרבנן אין איסור לאו באכילה [להטור איסורו מדרבנן ולהר"ף מדאורייתא], ומותר להשהותן.

ב. דבר שאינו חמץ גמור אלא חמץ נוקשה; (1) האם לרבי אליעזר יש עליו לאו, לרב יהודה ולרב נחמן? (2) ואיך פסק הטור לדבריו? (3) ומה הכריחו לפרש כן?

ת. (1) לרב יהודה אין בו לאו, ולרב נחמן יש איסור לאו. (2) כרב נחמן. (3) הב"י מפרש דמסתבר להטור דברי ר"נ דנוקשה בעיניה חמור מתערובת חמץ, ולכך פסק כמותו, ומה שאמרו בגמ' תניא כוותיה דרב יהודה אינו מוכרח אלא לשיטת רב יהודה. והט"ז מפרש דרב יהודה ג"כ מודה לרב נחמן בשיטת ר"א למסקנא [שלא לאפושי בפלוגתות], אלא שאינו מוכרח מהבירייתא.

ג. באר שיטת הרמב"ם, בעל העיטור, הרי"ף והרא"ש, בחמץ על ידי תערובת אם עוברים עליו בבל יראה ואם מותר להשהותו עד אחר הפסח?

ת. הרמב"ם פסק כר"א דעוברים בב"י וב"י, וכ"ד בעל העיטור. אבל הרי"ף פסק כחכמים שאין בו אלא איסור דרבנן, ולפ"ז מותר להשהותו.

ד. (1) תערובת חמץ שעוברים עליו, האם צריך שיהיה דוקא כזית בכדי אכילת פרס? (2) ומה הדין כשנתערב מין במינו או מין בשאינו מינו?

ת. (1) אפילו אין בו כזית בכא"פ עובר בב"י וב"י (מ"ב א'). [המגיד משנה מפרש דדוקא כשיש בו כזית בכא"פ עובר בב"י, וזה הפסק הוא עיקר. אבל הרמ"ד מפרש שיש הפרש בין אכילה לשהייה, ושהרמב"ם החמיר לענין בל יראה ובל ימצא אפילו אם אין בתערובת כזית בכדי אכילת פרס, וכן הסכים הכסף משנה. וכתב בשער הציון (א'), ¹דמסתמא כשהעתיק בש"ע דעת הרמב"ם ג"כ כוותו כן]. (2) מין במינו - בטל ברוב, ואינו עובר עליו בב"י, דהא מדאורייתא מותר לאכלו לכתחילה. וה"ה כשנתערב באינו מינו ויש כנגדו יותר מס' ה"ז מותר מדאורייתא. ²ומ"מ בשניהם אסור מדרבנן להשהותו שמא יבא לאכלו.

ומין בשאינו מינו, שנתערב בפחות מששים ואין בו כזית בכא"פ, אע"פ שאינו עובר באכילתו כיון שאינו אוכלו בבת אחת, מ"מ לענין ב"י וב"י עובר עליו [ואינו בטל מהתורה ברובא דס"ל דטעם כעיקר דאורייתא] דכיון שכל חלקיו מונחים בכלי אחד הרי הוא מצורף ממילא (מג"א ומ"ב א').

ה. כל דבר שאין עוברים עליו מדאורייתא, רק מדרבנן, האם מותר להשהותו בפסח ומה הדין בדיעבד?

ת. דעת השו"ע כהתוס' דאסור להשהותו דלא פלוג רבנן, דילמא יבא לאכול ממנו בפסח, ואם נזכר בפסח צריך אז לבערו, ומ"מ בדיעבד מותר אחר הפסח, כיון דלא עבר בב"י וב"י. [והוכיחו כן ממתניתין דשיאור ישרף ואע"ג דהוי נוקשה ואין איסור דאורייתא באכילתו וכ"ש בשהייתו ואפילו הכי ישרף מדרבנן, אבל לדעת הטור כל דבר שאין אסור באכילה מן התורה מותר לערבו לכתחלה ולהשהותו, ולפ"ז צ"ל הא דשיאור ישרף מיירי בירט שא"ל לאפותו דהא אסור באכילה מדרבנן, ואם יניחנה כך תחמיץ לגמרי ולא מהני להטילה בצוננן כיון שהתחילה להחמיץ לכך ישרף (מג"א ומ"ב א').]

ו. דבר שאינו חמץ בעין אלא טעם חמץ; (1) האם מותר לאוכלו, ומה הטעם? (2) האם צריך לבערו או שמותר להשהותו? (3) ומה

¹ הב"י מפאר דלהרמב"ם אינו צורך פס"י צ"ל תערובת כגון כותח אא"כ י"ס בו כזית בכא"פ כשאוכלו פצוניה, אצ"ל דכי אכיל ליה צ"י טיפול לית ביה האי שיצורא, והטעם דמאחר שיכול לטא צ"י אכילתו לזיד מלקות צורך צ"י פס"י יראה, אפ"ל אט החמץ שפכותה כ"כ מוצץ דאפילו כי אכיל ליה פצוניה לית ביה כזית בכא"פ כיון דלית ביה איסור תורה אינו צורך צ"י צ"כ ודבריו אל"ו תואמת צ"ע דברי הרמ"א, וא"ל שהב"י הביא את שיטת הרמ"א מ"מ פסול דבריו חזר והזכיר ב"י הנ"ל כהרמ"א, אמנם ציון פוסק מלאכי כלא"י הפוסקים כלא"י הרב המה"ר והכ"ח ומאדף צ"ע, דספר הב"י חסרו מוהרי"ק א"א פראש"ה ואח"כ חסר חסר הכסף משנה צ"ל הרמב"ם, שחבר הב"י נצט"ע קודם הכסף משנה וי"ע שנה בקירוב ומוכיח כן פראש"ה פראש"ה שאין צ"ל תשובה ציו"ש שהאריך.

² כמפאר בס' תנ"ז ס"ד דלהרמ"א אסור, אפילו נמצא קודם פסח, דביקש חוץ ויצור ואסור במשנהו.

הדין בעבר ושהה, האם מותר באכילה או בהנאה?

הדין אם נפסלה רק מאכילת אדם, ומה הטעם?

ת. 1) אסור, דטעם כעיקר דאורייתא אלא שאין בו כרת. [בכל איסורין שבתורה הוי טעם כעיקר, כדילפינן מנזיר שאם שרה ענבים במים ויש בהם טעם יין חייב ור"ע יליף לה מגיעולי גוים, ודעת רש"י והרמב"ם דטעם כעיקר הוי מדרבנן, והתוספות והטור ס"ל דהוי מדאורייתא ומ"מ אינו חייב כרת, (ב"י, מג"א א' וחי').] 2) אסור להשהותו, להחזיק יעקב מדרבנן כיון שאין בו ממשו של איסור, ולהעריש מדאורייתא, דכיון שאסור באכילה מן התורה חייב בביעור ג"כ מן התורה (מ"ב א'). 3) להחזיק יעקב אין לאסור בהנאה, כיון שלא עבר על איסור של תורה במה שהשהה אותו לא קנסוהו חכמים לאסורו, אבל באכילה אחר הפסח, אפשר שכדאי להחמיר. ולעריש כיון שחייב בביעור מן התורה, ממילא אם עבר ולא ביערו גם לאחר הפסח, אסור בהנאה, ומסיק המ"ב (ע"פ הפמ"ג והגר"ז) דבמקום הפסד מרובה יש להקל כדעה הראשונה.

ת. 1) [לדעת הראב"ד והרא"ש והטור אפילו קודם פסח דוקא כשנסרחה ולבסוף נתחמצה אבל] לדינא קודם פסח בכל גווני שרי, דהוי כעפרא בעלמא, וראיה מפת שנתעפשה שהיה חמץ מקודם (ועיין שעה"צ כ"ד). 2) אחר זמן איסורו אם נסרחה קודם שהחמצה אינו חייב לבער דכיון שנפסדה קודם שנתחמצה הוי ליה כפת שנתעפש קודם זמן איסור. אבל נסרחה אחר שהחמצה חייב לבער שכבר נתחייב בה קודם שנתעפשה (מ"ב ט'). 3) [לענין פת חייב לבער, כיון שראוי לחמץ בו עיסות אחרות, אמנם אם נפסל מאכילת אדם קודם שהחמיץ מצד הפמ"ג דהוא רק נוקשה כיון שבשעת חימוץ לא היה ראוי מעולם לאכילת אדם], במלוגמא שהוא רק ע"י תערובת, באופן זה שנתקלקל קודם שהחמיץ אפשר דלגמרי שרי וצ"ע, משא"כ אם נתקלקל אחר שהחמיץ אסור (שעה"צ כ"ה).

ז. ומה הדין בתבשיל שנתבשל קודם הפסח בקדירה שבישל בה חמץ בו ביום?

ת. אע"פ שאין בתבשיל ששים כנגד חמץ שנפלט לתוכו מן הקדירה מותר להשהותו עד אחר הפסח [ויזהר להצניעו בחדר שאינו רגיל לילך לשם] ורק באופן שלא יהיה כבוש בתוך הפסח בכלי חמץ דהיינו שהורק לכלי פסח (מ"ב א').

סעיף ב'

ת. 1) פת שעפשה קודם זמן איסורו ונתקלקלה רק מאכילת אדם או שנפסלה מאכילת כלב, האם חייב לבערו, מן התורה או מדרבנן? 2) ומה הדין בכל הנ"ל אם נתקלקלה אחר זמן איסורו?

ת. 1) נפסל רק מאכילת אדם חייב לבער מן התורה (שעה"צ כ"א מדיוק המג"א), ואם נפסל גם מאכילת כלב אין זקוק לבער (ש"ע). 2) [לדעת הרא"ה אף אחר זמן איסורו אם נפסל מאכילת כלב אינו חייב לבער, אכן לדינא] אף שנתקלקלה³ מאכילת כלב כיון שכבר נתחייב בביעורו, חייב לבערו [וכן דעת המחבר בס"ט], להפמ"ג מדרבנן, ולהגר"ז מן התורה (שעה"צ י"ט).

ט. 1) מלוגמא שנסרחה קודם הפסח, לפני שהחמצה או אח"כ, האם חייב לבערו, ומה הטעם? 2) ומה הדין אם נסרחה אחר זמן איסורו, לפני שהחמצה או אח"כ, האם חייב לבערו, ומה הטעם? 3) ומה

סעיף ג'

י. 1) האם מותר לכתחילה לכבס בגדים סמוך לפסח בחלב חטה? 2) והאם מותר לקיימן בפסח, ומה הטעם?

ת. 1) בין להמחבר ובין להרמ"א מותר, דהוא מאוס ואינו ראוי לכלב, אלא שהמדקדקים מחמירים בזה שלא לכבס בגדים וצעפים בתוך ל' בחלב חטה אלא בשאר מינים שאינם מחמשת מיני דגן. ומנהגם נובע מהמג"א (ה') שהעיד שראה בימי חורפו גאונים שמחמירים לעשות ג"כ צעיפי נשים קודם ל' יום וצ"ל דס"ל דזה מקרי נראה מבחוץ (מ"ב ט"ז). 2) מותר, והטעם כתב המחבר כהרמב"ם משום שאין צורת החמץ עומדת, ומבאר המ"מ דהוי כעריבה שנתן לתוכה עורות, ולפ"ז כתב הב"י דאפילו ניכר החמץ שרי, וכ"כ המ"ב (י"ד) שאפילו נראה עליהן קצת ממשות החמץ מותר.

יא. והאם מותר להציע על השולחן בגדים המכובסים בחלב חטה ומה הטעם?

ת. המג"א (ד') אסר, דחיישינן שיפרך קצת מהן לתוך המאכל, דלפעמים יש בהם קצת ממשות מקמח חלב חטה.

יב. 1) האם מותר לדבק ניירות בחלון תוך שלשים לפסח, כשנראה מבחוץ או אינו נראה מבחוץ? 2) ומה הדין לפני שלושים יום לפסח?

טז. חמץ גמור שנתערב בדבר שאינו מאכל אדם; (1) האם מותר לאכול בפסח, ומה הטעם? (2) והאם מותר בהנאה, ומה הטעם? (3) והאם מותר לקיימו, ומה הטעם?

ת. (1) המחבר כתב דאסור לאכול, והטעם משום דחוזר ונייעור, אבל הרמ"א כתב דבסי' תמ"ז יתבאר די"ח ומתירין דלא אמרינן חוזר ונייעור והכי קי"ל, ⁶ותמה המ"ב (כ"ג) דהתם לא היקל אלא כשנתערב לח בלח. והט"ז (ג) חולק דאף לה"ח יש לאסור באכילה בזה דשמה החמץ שבתוכה הוא מעמידו. (2) מותר בהנאה כשנתערב קודם פסח, ומפרש המג"א (ה) דלא עדיף מפת שעיפשה, וברע"א בשם המק"ח הקשה דהתם לא ראוי לכלב, ומתוך דמ"מ לא עדיף מנוקשה ע"י תערובת. (3) מותר לקיימו, דכיון שאינו ראוי לאכילה, לא גזרינן שיבא לאכול, משא"כ חמץ נוקשה דראוי לאכילה קצת (מ"ב ה').

סעיף ה'

יז. שכר שעושים מחטים ושעורים; (1) האם חייבים לבערו? (2) האם יש כרת בשתייתו, כשיש כזית בכדי אכילת פרס או כשאין כזית בכא"פ? (3) ואם נתערב השכר בדבר אחר, מה דין התערובת?

ת. (1) חייבים לבערו (שו"ע). (2) כשיש כזית בכא"פ חייב כרת, וכשאין כזית בכא"פ לכ"ע אינו חייב כרת ומ"מ טעם כעיקר דאורייתא (מ"ב כ"ד) נ"א דאפילו לאו אין בו (מ"ב א'). (3) אסור בפסח (מג"א ח').

יח. (1) אם העמיד גבינות בחלא משכר שעורים או חטים, האם חייב לבערו, ומה הטעם? (2) ומה הדין אם העמיד גבינות ע"י קיבה והוא נכבש תחילה בכלי חמץ מעת לעת, האם מותר לאכלה או להשהותה, כשהעמיד בפסח או קודם פסח?

ת. (1) א. השו"ע פסק דחייב לבערו. והטעם, דכיון שהחמץ מעמידו חשיב בעין, ומשמע מהטור דאפילו יש בו ס', דדבר המעמיד אפי' באלף לא בטיל, וכיון דכתב דחייב לבערו נראה דס"ל שהוא מדאורייתא (מג"א ט'), ובא"ה ס"ל דמדרבנן לא בטיל, וכ"כ המ"ב (כ"ז) לדעת רוב הפוסקים. ב. הרש"ל ס"ל דדבר המעמיד בטל, ובחמץ עכ"פ מותר להשהותו, וכתב המג"א דדבריו בטלים נגד כל הני רבוותא. (2)

ת. (1) המחבר מתיר משום שאין צורת החמץ עומדת, והרמ"א כתב דיש מחמירים (תה"ד) כשנראה מבחוץ, דמקרי צורת החמץ עומדת, ואין היתר אלא כשאין נראה מבחוץ, וכן אם כל הדיבוק של חמץ בנייר היה פחות מכזית (מ"ב י"ז). [ובט"ז (ב') פי' דהוא כהראב"ה דמתיר מטעם שאינו נראה ותמה דמה מועיל במה שמכסה אותו, ועוד דא"כ למה התיר בבגדים מכובסים] ומסתימת האחרונים משמע דנקטינן כהמחמירים, זולת הפר"ח והט"ז שס"ל עיקר כדעה ראשונה כיון שכבר נתייבש ונפסל מאכילת כלב (ביא"ה ד"ה ויש). (2) לכר"ע אין לחוש אף שנראה מבחוץ מפני שבודאי כבר נתקשו ומאיסי ודמיין לפת שנתעפש עד שנפסל מאכילת כלב דמותר, ואע"פ דבסי' תמ"ז כתב הרמ"א דבעינן ב' חדשים, התם חיישינן שיתן טעם ביין וישתה, משא"כ הכא אינו אלא לענין שהייה בביתו (מג"א ה', מ"ב י"ז).

יג. האם מותר ללבוש בשעת אכילה צעיפי נשים שרגילין לתקנן עם קמח, ומה הטעם?

ת. המג"א (ד') כתב דיש להסירן דשמה יפרך מהם קצת לתוך המאכל.

יד. האם צריך לדקדק שלא לכבס בגדים וצעיפים בחלב חטה או בשאר מינים תוך שלושים יום לפסח ומה הטעם?

ת. המדקדקים נוהגים שלא לכבס בגדים וצעיפים בתוך שלשים בחלב חטה אלא בשאר מינים שאינם מחמשת מיני דגן, והוא ע"פ המג"א (ה') שראה בימי חורפו גאונים שמחמירים בזה, וצ"ל דס"ל דמקרי נראה מבחוץ.

סעיף ד'

טז. חמץ נוקשה שנתערב בדבר שאינו מאכל אדם, האם מותר לאכול בפסח; (1) כשנתערב לפני פסח? (2) כשנתערב בפסח?

ת. (1) מותר. (2) להרבה אחרונים מותר, אפילו שנתערב בפסח, וכן סתם ⁵המ"ב (י"ט) [נדלא כהט"ז (בסי' תמ"ז סק"ט) בשם מהרא"י (פסקים קפ"ו) שחולק ע"ז, שאם נפל קרטין לתוך המאכל אסור המאכל במשהו כמו חמץ גמור דלהטעם דלא בדילי אין נפק"מ ביניהם וטעם זה עיקר (שעה"צ ל"ו)].

4 הצירוף הלשון סק"ח ואין שום טעם וכו' כנה שחרי ציוניו ראות שאין קמח שום סיכור מ"ח וכו' יסוף סיכור לתוך המאכל ואולי ביניהם היו נשארים סיכורים אפ"ל צכ"ו פס"א מותר ב"י שום פקסוק, וכ"ד ח"י.
5 פס"י תמ"ז מ"ב ס"ק ט"ו מיקל כהמ"א רק בשעה"ד.

(כיון שהחמץ אינו מעמיד אלא נר"ט, ולכן) כשהעמיד בפסח דאיסורו במשהו אסור להשהותה. ואם הועמד קודם פסח, אין לאסור רק אם לא היה בגבינה ששים נגד הקיבה (מ"ב כ"ו). והמג"א (ט') כתב דאסור לאכלה ומותר להשהותה, [אינו ברור באיזה אופן מיירי, עיין מחצה"ש].

יט. (1) מי דבש שהחמיצו בשמרי דבש, והדבש הראשון היה מחומץ משמרי שכר, עד כמה חייב לבער? (2) והאם מותר לשתותו ביו"ט אחרון של פסח? (3) ומה הדין כשאין בו חשש חמץ, רק נתבשל בכלי חמץ? (4) ומה הדין אם בשמרי החמץ לא היה כדי להחמיץ?

ת. (1) אפילו רביעי או חמישי וכן לעולם, שכ"א מהם ע"י המעמיד נעשה כולו חמץ (מ"ב כ"ה), [והראב"ן תמה על רבנו יעקב שהתיר להניחו עד אחר הפסח ולמכרו (מג"א ט"ו)]. (2) אין להקל אפילו ביו"ט אחרון, ואפילו בספק נתחמץ בשמרי שכר (ט"ז ד', מ"ב כ"ה). (3) יש מקילין ביו"ט אחרון, מטעם דסתם כלים אינם ב"י. אמנם אם בשלו ביורות שמבשלין בו יין שרף דהוי דבר חריף וחזק ונותנין טעם לשבח במע"ד לא מהני מה שאינו בן יומו (מ"ב כ"ה). (4) אם יש בו ס' כנגד שמרי החמץ מותר דכל זוז"ג אם אין בכח האיסור בלבד להעמידו מותר (מ"ב כ"ה)..

כ. דבר המעמיד או שעשוי לטעם, ששכח ולא ביערו, ועבר עליו הפסח, האם יש היתר לאחר הפסח?

ת. יש להתיר בהנאה, במקום הפסד מרובה ע"י השלכת הנאת המעמיד לים המלח (מ"ב כ"ז) [בסי' תמ"ז ס"ק י"ד מתיר למכור לנכרי בלא דמי האיסור שבו] (ועיין שעה"צ ס"ק מ"ב, דבדבש רביעי או חמישי בלא"ה מותר ובשע"ת מצרף לזה מה שביטל החמץ).